



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 798/2024
12.02.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Концерн фабрика вагона Краљево АД у стечају, Краљево, матични број ..., чији је пуномоћник Веселин Кићовић, адвокат у ..., против туженог Омнимарк ДОО Росавци, Врњачка Бања, матични број ..., чији је пуномоћник Борко Зимоњић, адвокат у ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 8Пж 4203/22 од 14.12.2022. године, у седници већа одржаној 12.02.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДА** се пресуда Привредног апелационог суда 8Пж 4203/22 од 14.12.2022. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Краљеву је донео пресуду 5П 77/2021 дана 28.02.2022. године, којом је у I ставу изреке одбио основни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 4.760.466,20 динара, са законском затезном каматом од 20.04.2018. године као дана подношења тужбе до коначне исплате, као неоснован; у II ставу изреке одбио евентуални тужбени захтев тужиоца да суд обавезе туженог да тужиоцу преда у посед покретне ствари наведене у том ставу изреке у алинејама А, Б, Ц, Д, Е, Ф и Г; у III ставу изреке обавезао тужиоца да туженом на име трошкова парничног поступка плати износ од 509.410,00 динара.

Привредни апелациони суд је пресудом 8Пж 4203/22 од 14.12.2022. године у I ставу изреке одбио жалбу тужиоца као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Краљеву П 77/21 од 28.02.2022. године у I ставу изреке; у II ставу изреке преиначио првостепену пресуду у ставу у II и III изреке тако што је усвојио евентуални тужбени захтев тужиоца и обавезао туженог да тужиоцу преда у посед покретне ствари наведене у том ставу изреке у алинејама А, Б, Ц, Д, Е и Ф, након што му тужени плати износ од 3.448.203,00 динара на име неуплаћеног аванса, и решио да свака страна сноси своје трошкове првостепеног и другостепеног парничног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио дозвољену и благовремену ревизију којом пресуду побија у ставу II изреке, због

битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права, те у делу одлуке о трошковима поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку и закључио да је ревизија туженог основана.

Другостепена пресуда јесте захваћена битном повредом одредаба парничног поступка у смислу да је изреком пресуде у II ставу туженом наложена и исплата износа од 3.448.203,00 динара, на име неуплаћеног аванса (у ком делу другостепена пресуда није исправљена до одлучивања о ревизији, ни по предлогу ревидента). Основано се у ревизији наводи да је на тај начин одлучено мимо захтева тужиоца, у смислу одредбе члана 393. став 1. Закона о парничном поступку.

Према разлозима другостепене пресуде, парничне странке су 18.08.2011. године закључиле уговор чији предмет је пројектовање, израда, испорука и пуштање у рад електрохидрауличке инсталације за вагон за превоз тешких терета. Тужени се обавезао да уговорену инсталацију испоручи, угради и пусти у рад, у свему према понуди коју је доставио тужиоцу, за уговорену коначну цену од 217.418,00 евра у динарској противвредности са ПДВ-ом. Тужилац је требало да за инсталацију плати авансно 60% по потписивању анекса уговора од 03.05.2012. године, на основу издатих предрачуна, а 40% после сваке суцесивне испоруке. Тужени је требало да уговорене ствари испоручи тужиоцу у року од 120 дана од уплате аванса. Тужилац је уплатио три износа на име аванса до 05.12.2012. године, укупно 13.779.705,00 динара што је део од укупне обавезе на име аванса од 17.227.908,00 динара, тако да је преостао неплаћен износ аванса од 3.448.203,00 динара. Тужени је делимично извршио своју уговорну обавезу и за то је тужиоцу испоставио три рачуна на укупан износ од 10.569.420,00 динара са ПДВ-ом. Према одредбама уговора, у рачунима је евидентиран уплаћени аванс од 60% од сваког износа, док је преосталих 40% требало да буде плаћено након испоруке. Након децембра 2012. године, странке нису више испуњавале своје уговорне обавезе због економских проблема у које је запао тужилац, над којим је касније отворен стечајни поступак 29.12.2015. године. Стечајни управник тужиоца је по излучном захтеву АД Србијапут из Београда предао кола за пренос тешких терета као и склопове, делове и уређаје за изградњу тих кола, вагона, која су према изјашењу стечајног управника завршена 85%. У преосталом делу је одбијен захтев за излучење јер се ствари нису налазиле код стечајног дужника, с тим да се део опреме и делова налази у магацину недовршене производње и чека на монтажу и уградњу, а део се налази код произвођача опреме, овде туженог. Утврђено је да је тужени делимично испунио своју обавезу и предао тужиоцу део уговорених покретних ствари у износу 10.569.420,00 динара. Првостепени суд је утврдио да је тужени своју уговорну обавезу испунио у целости израдом робе која у потпуности правда примљени аванс из ког разлога не може стајати обавеза враћања таквог износа. Обавеза тужиоца на плаћање по 40% цене три издата рачуна од стране туженог би била 4.227.768,00 динара. Обавезе туженог према тужиоцу на дан 31.12.2013. године, износиле су 1.805.320,00 динара, па је преостало дуговање тужиоца према туженом од 2.677.587,60 динара. Ако се узме у обзир износ уплаћеног аванса од стране тужиоца, тужени кроз испоруку ствари није оправдао износ од 7.438.053,80 динара, а ако се овај износ умањи за неплаћену цену од 40% по издата рачуна од стране туженог, од 2.677.587,60 динара, преостао би неоправдани аванс као обавеза туженог у износу од 4.760.466,20 динара. Одбијен је примарни тужбени захтев за повраћај износа од

4.760.466,20 динара, као неоправданог аванса. Евентуалним тужбеним захтевом тужилац тражи да се обавезе тужени да испуни обавезу по уговору у преосталом делу, односно да му испоручи преостале уговорене ствари. Према налазу вештака машинске струке у просторијама туженог се налази спремљена роба за испуруку и уградњу по уговору, која је детаљно наведена у налазу вештака, а чија вредност би са ПДВ-ом износила 13.024.020,00 динара.

Примарни тужбени захтев је одбијен на основу закључка нижестепених судова да уговор међу парничним странакама није раскинут, односно да то није учинио стечајни управник након покретања стечаја над тужиоцем, и да тужилац нема право да потражује повраћај неоправданог аванса, већ би имао право да захтева испуњење уговора од туженог, у целости. Али, како тужилац није испунио своју уговорну обавезу, односно није исплатио целокупан уговорени аванс, првостепени суд сматра да тужилац нема ни право да тражи предају ствари од туженог, позивом на одредбу члана 122. став 1. Закона о облигационим односима према коме ниједна страна није дужна испунити своју обавезу ако друга страна не испуни или није спремна да истовремено испуни своју обавезу.

Иако наводи да је пре подношења тужбе тужилац упутио туженом опомену пред тужбу у којој наводи да пословна сарадња по закљученом уговору не постоји дужи низ година и да су уговори раскинути, те да је тужени стога у обавези да врати уплаћени аванс, другостепени суд сматра да је то само констатација пуномоћника тужиоца, али да о раскиду уговора не постоји никакав доказ. Напротив, другостепени суд налази доказе о вољи стечајног управника да се обавеза према излучном повериоцу испуни, а део ствари се још увек налази код туженог као произвођача опреме, те је поставио евентуални захтев, за случај да суд нађе да нема услова да му се врати аванс, којим тражи предају ствари израђених на основу закљученог уговора, која се још увек налазе код туженог. Другостепени суд налази да је обавеза тужиоца да исплати преостали уговорени аванс у износу од 3.448.203,00 динара, па је позивом на одредбу члана 122. став 2. Закона о облигационим односима преиначио првостепену пресуду тако што је усвојио евентуални тужбени захтев с тим да је тужени дужан испунити обавезу по том захтеву на предају ствари, након што му тужилац уплати преостали износ аванса (што је противно садржини изреке другостепене пресуде у ставу II).

Ревизија је основана, јер је другостепена пресуда заснована на непотпуно утврђеном чињеничном стању и на погрешној примени материјалног права.

Чињенично-правни закључак другостепеног суда да је уговор, закључен међу парничним странакама 18.08.2011. године са анексом од 03.05.2012. године, још увек на снази, за сада се не може прихватити за правилан. Томе се супротставља утврђење да се тужилац пре подношења тужбе у овој парници обратио туженом са захтевом за враћање уплаћеног аванса управо јер је предметни уговор раскинут. И наводи тужбе да стечајни управник након отварања стечајног поступка над тужиоцем није остао при уговорима већ је од туженог потраживао повраћај уплаћених аванских средстава, и садржина примарног тужбеног захтева за исплату новчаног износа на име повраћаја неоправданог аванса по уговору, управо упућују да и тужилац сматра уговор раскинутим.

Надаље, одредбом члана 94. Закона о стечају, последица отварања стечајног поступка на правне послове је и право на избор у случају двострано теретног уговора, као што је уговор парничних странака. Према тим одредбама, ако стечајни дужник, што

је тужилац, и његов сауговорач, што је овде тужени, до отварања стечајног поступка нису у целости или делимично извршили двострано теретни уговор који су закључили, као што је конкретно случај, стечајни управник може уместо стечајног дужника испунити уговор и тражити испуњење од друге стране. Према утврђеним чињеницама до покретања ове парнице, не произилази да је стечајни управник тражио испуњење уговорне обавезе од стране туженог, нити је сам приступао даљем испуњењу уговора уместо стечајног дужника. Из утврђене чињенице да се тужилац обратио туженом опоменом пред тужбу са наводом да је предметни уговор раскинут, произилази закључак да стечајни управник тужиоца није остао код испуњења уговора, нити има доказа да је стечајни управник тужиоца обавестио да намерава да испуни уговор. Све ово указује да уговор међу парничним странакама не производи правно дејство. Стога за сада произилази да је супротан чињенично-правни закључак нижестепених судова да уговор и даље производи правно дејство по обе уговорне стране – погрешан. Околност да се тужилац у стечају обраћао трећем лицу, излучном повериоцу са наводом да се део ствари на које право полаже излучни поверилац још увек налази код туженог као произвођача опреме, овде туженог, не може се сматрати изјавом стечајног дужника у смислу одредаба члана 94. Закона о стечају о праву на избор у случају двострано теретног уговора са туженим, јер та изјава није дата туженом, већ трећем лицу.

Дакле, за сада се не може прихватити за правилну одлука другостепеног суда да је уговорна обавеза туженог на снази, у смислу да је дужан и даље да тужиоцу испоручује уговорену опрему по уговору, уз услов да тужилац туженом исплати преостали износ аванса.

Свакако, остала је нерасправљена чињеница да се код туженог налази спремљена роба за испоруку и уградњу по уговору, како се то у разлозима другостепене пресуде наводи. Надаље, утврђено је да је преостало дуговање тужиоца према туженом по издата три рачуна у износу од 2.677.587,60 динара. Ово утврђење значајно је с обзиром на то да је према утврђеним одредбама уговора тужилац требало да плаћа преосталих 40% износа по рачунима издатим од стране туженог, након испоруке, а утврђено је да је тужени делимично извршио своју уговорну обавезу и испоручио тужиоцу предвиђену опрему у висини од 10.569.420,00 динара.

Чињенично стање није потпуно расправљено за правилне одлуке о примарном и евентуалном тужбеном захтеву. Да је то тако, произилази и из чињенице наведене у другостепеној пресуди да је вредност спремљене робе за испоруку и уградњу по уговору 13.024.020,00 динара, док је другостепени суд усвајајући евентуални тужбени захтев позивом на одредбу члана 122. став 1. Закона о облигационим односима условио испоруку спремљене робе уплатом са стране тужиоца само износа од 3.448.203,00 динара, што се односи на неуплаћени износ аванса, без утврђене вредности неплаћеног износа од 40% по испостављеним рачунима туженог за већ испоручену робу. Другостепени суд је пропустио да утврди садржину евиденције међусобних потраживања и дуговања између странака сачињене након отварања стечаја над тужиоцем коју помиње у разлозима пресуде, и да утврди врсту, односно обележја опреме која се налази спремљена за испоруку и уградњу по уговору код туженог.

Због оваквих недостатака утврђеног чињеничног стања од стране нижестепених судова, поред којих је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и усвојио евентуални тужбени захтев, другостепена пресуда је укинута у целости, и у односу на

евентуални тужбени захтев у ком делу је првостепена пресуда преиначена, и у односу на примарни тужбени захтев у односу на који постоји презумпција да је поднета ревизија, како би се о примарном и евентуалном тужбеном захтеву одлучило једноремено.

Одлука је донета по одредби члана 416. став 2. и 165. став 3. Закона о парничном поступку.

У поновљеном поступку другостепени суд ће водити рачуна и о околности да је обустављен поступак стечаја над тужиоцем, стечајним дужником Концерн фабрика вагона Краљево АД Краљево - у стечају, услед продаје стечајног дужника као правног лица, а да је настављен поступак стечаја над Стечајном масом Концерн фабрика вагона Краљево АД Краљево у стечају, према подацима Агенције за привредне регистре, те да стечајну масу чине и сви парнични поступци са активном и пасивном легитимацијом стечајног дужника осим парнице П 756/19.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић